

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА  
КАФЕДРА НАЦІОНАЛЬНОГО, МІЖНАРОДНОГО ПРАВА  
ТА  
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ  
НАСИЛЬСТВУ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ  
ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ІНІЦІАТИВ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка II курсу 10-283 М (з) група  
Спеціальності:  
262 «Правоохоронна діяльність»  
Освітньо-професійної програми «Правоохоронна  
діяльність»

**Чайковська Світлана Анатоліївна**

Керівник к.ю.н., доц. Гавловська А.О.

Рецензент к.ю.н., доц. Кронівець Т.М.

Івано-Франківськ – 2024

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП.....</b>	<b>3</b>
<b>РОЗДІЛ 1. Загальнотеоретичні аспекти протидії домашньому насильству.....</b>	<b>7</b>
1.1. Поняття, види та причини домашнього насильства.....	7
1.2. Міжнародно-правові стандарти та правова база протидії домашньому насильству в Україні.....	14
<b>РОЗДІЛ 2. Участь громадських організацій у протидії домашньому насильству.....</b>	<b>22</b>
2.1. Роль громадських організацій у наданні жертвам домашнього насильства.....	22
2.2. Механізми взаємодії громадських організацій з органами державної влади та місцевого самоврядування в сфері протидії домашньому насильству.....	30
2.3. Ініціативи громадських організацій та їх вплив на протидію та запобігання домашньому насильству.....	38
<b>ВИСНОВКИ.....</b>	<b>45</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>	<b>48</b>
<b>ДОДАТКИ.....</b>	<b>53</b>
Додаток А. Перелік резолюцій і рекомендацій Парламентської асамблеї щодо насильства стосовно жінок	
Додаток Б. Постанови Європейського суду з прав людини з питань насильства над жінками	
Додаток В. Підзаконні нормативно-правові акти в сфері запобігання домашньому насильству	
Додаток Г. Заходи запобігання та протидії домашньому насильству за III квартал 2024 р. за матеріалами Національної соціальної сервісної служби України	
Додаток Д. Список громадських організацій, які надають допомогу жертвам домашнього насильства	
Додаток Ж. Притулки осіб, які постраждали від насильства, які створені за підтримки UNFPA	

## ВСТУП

**Актуальність теми.** Домашнє насильство є одним із найбільш гострих соціальних викликів сучасності, що має значний вплив на всі сфери життя суспільства та становить серйозну загрозу для фізичного й психологічного здоров'я людини. Особливої уваги потребують шляхи запобігання та подолання домашнього насильства, в чому дедалі активнішу роль відіграють громадські організації та різні громадські ініціативи. Завдяки правовим механізмам та різноманітним формам взаємодії з державними установами та міжнародними партнерами, громадські організації здійснюють важливий внесок у формування системи протидії домашньому насильству, забезпечення захисту прав постраждалих, а також у підвищення обізнаності населення.

Слід зауважити, що актуальність обраної теми обумовлена посиленням ролі громадських організацій у процесах запобігання домашньому насильству та забезпеченні підтримки його жертв, особливо в умовах кризових ситуацій. Громадські організації здатні надавати оперативну допомогу, сприяти реалізації правового захисту жертв домашнього насильства, проводити освітні кампанії, тим самим сприяючи розбудові правової культури та зміні суспільних норм в сфері протидії домашньому насильству. Незважаючи на існування правових механізмів, регулювання діяльності громадські організації у сфері протидії насильству потребує додаткового дослідження, зокрема в частині вдосконалення нормативно-правової бази, взаємодії з державними структурами та подальшого розвитку правозахисної діяльності.

Дослідженню окремих аспектів протидії домашньому насильству, в т.ч. за участі громадських організацій присвятили свої праці такі науковці, як: А.О. Гавловська (історія та сучасність впливу традицій на прояви гендерно-обумовленого насильство проти жінок), Т. Костіна та І.Булах (домашнє насильство, як гендерно зумовлене насильство), К.Б. Левченко та О.В. Швед (громадські організації України в системі запобігання та протидії домашньому насильству), Т.М. Малиновська (домашнє насильство: щодо змістовного

наповнення терміна), О.Г. Стрельченко (порівняльно-правовий аспект співвідношення понять «домашнє насильство» та «насильство в сім'ї»), С.Р. Тагієв (репродуктивне насильство як форма домашнього насильства), Н. Шамрук (особливості участі громадських організацій у запобіганні та протидії домашньому насильству в сучасних умовах), С. Шевченко (гендерно зумовлене насильство у кіберпросторі: підходи до встановлення відповідальності) та ін.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.**

Кваліфікаційну роботу виконано в контексті наукових досліджень відповідно до Стратегія розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 рр. (затверджено Постановою загальних борів НАПрН України від 26.03.21 р. від 12-21), тематики науково-дослідної роботи кафедри національного, міжнародного права та правоохоронної діяльності факультету бізнесу і права Херсонського державного університету «Теоретичні та практичні проблеми розвитку окремих галузей права» (номер державної реєстрації – 0124U002381). Тему кваліфікаційної роботи затверджено Вченою радою Херсонського державного університету (наказ №672-Д від 01.11.2024 р.).

**Метою дослідження** є вивчення ролі громадських організацій у протидії домашньому насильству та аналіз правових аспектів їх залучення, зокрема нормативно-правового забезпечення, форм взаємодії з державними інституціями та інноваційних підходів до захисту жертв домашнього насильства.

Для досягнення визначеної мети дослідження було поставлено наступні завдання:

- 1) розкрити загальнотеоретичні аспекти протидії домашньому насильству (поняття, види та причини домашнього насильства);
- 2) проаналізувати міжнародно-правові стандарти та правову базу протидії домашньому насильству в Україні;

3) охарактеризувати роль громадських організацій у наданні допомоги жертвам домашнього насильства;

4) визначити механізми взаємодії громадських організацій з органами державної влади та місцевого самоврядування в сфері протидії домашньому насильству

5) означити окремі ініціативи громадських організацій, їх вплив на протидію та запобігання домашньому насильству.

**Об'єктом дослідження** є суспільні відносини в сфері протидії домашньому насильству.

**Предметом дослідження** виступають правові аспекти, які визначають участь громадських організацій та громадських ініціатив у протидії домашньому насильству, їхні повноваження та форми взаємодії з державними органами.

**Методи дослідження.** Для досягнення поставленої мети та вирішення дослідницьких завдань використано комплекс методів. Зокрема, аналітичний метод дозволив дослідити нормативно-правові акти та міжнародні документи участі громадських організацій у протидії насильству; порівняльно-правовий метод дав змогу виявити особливості правового регулювання діяльності громадських організацій в різних країнах, соціологічний метод застосовано для вивчення громадської думки щодо ефективності діяльності громадських організацій, а також для аналізу впливу інформаційних кампаній в цій сфері; системний підхід дозволив комплексно розглянути взаємодію громадських організацій з державними установами та оцінити їхню роль у загальній системі протидії насильству.

**Наукова новизна** кваліфікаційної роботи полягає у наступному:

- здійснено системний аналіз правових аспектів залучення громадськості до протидії домашньому насильству в Україні в контексті сучасних викликів;

- обґрунтовано ефективність механізмів співпраці громадських організацій з державними органами та місцевим самоврядуванням у запобіганні та протидії домашньому насильству;
- досліджено вплив міжнародно-правових стандартів на розвиток вітчизняної правової бази, що регулює діяльність громадських ініціатив у цій сфері;
- висвітлено інноваційні ініціативи громадських організацій та їх внеску у формування культури нульової толерантності до домашнього насильства.

**Практичне значення** кваліфікаційної роботи полягає у: можливості використання запропонованих рекомендацій органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськими організаціями для підвищення ефективності заходів протидії домашньому насильству; розробці нових програм і стратегій з боку громадських ініціатив для підтримки жертв домашнього насильства та запобігання його проявам; підвищенні обізнаності громадськості щодо ролі громадських організацій у боротьбі з домашнім насильством та залучення суспільства до активної участі у його запобіганні; використанні напрацювань дослідження у навчальному процесі вищих навчальних закладів, зокрема у курсах права та соціології.

**Апробація результатів дослідження.** Основні положення дослідження були представлені на науковому круглому столі «Правове забезпечення транскордонного співробітництва між Україною та Словаччиною: виклики, можливості та перспективи інтеграції» (Громадська організація "Українсько-словацький центр Партнерства" , м. Київ, 24.10.2024 р.).

**Структура роботи** обумовлена її метою, завданнями та предметом дослідження й складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

## РОЗДІЛ 1

### ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

#### 1.1. Поняття, види та причини домашнього насильства

Домашнє насильство – це проблема переважної більшості держав оскільки його прояви фіксуються у різних суспільствах незалежно від рівня його розвитку, демократичності, культури, релігії, наявності розвинутого громадянського суспільства, при цьому значна частина випадків домашнього насильства носить високий рівень латентності. Так, Всесвітня організація охорони здоров'я відмічає, що протягом життя кожна третя жінка стикається з проявами домашнього насилля та гендерно обумовленого насильства [3].

На законодавчому рівні поняття домашнього насильства визначено у ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» «домашнє насильство – це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь» [5].

А також, у Кримінальному кодексі України в ст. 126-1 (після криміналізації домашнього насильства у 2017 р.) домашнє насильство визначається, як «умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань,

розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи» [6].

Відповідно до положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами «домашнє насильство» означає «всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні або незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ін.» [9].

Серед наукові підходів до розуміння поняття «домашнє насильство» можна виділити наступні:

1. «Домашнє насильство – це акти умисного систематичного вчинення протиправного фізичного, психологічного, сексуального, економічного впливу на близьких людей, які здійснюються проти їх волі з метою надбання влади і контролю над ними, що призводить до різного роду страждань, розладів здоров'я, емоційної залежності чи погіршення якості життя потерпілої особи» (Т.М. Малиновська) [7, с. 90].

2. «Поняття «домашнє насильство» відрізняється від поняття «насильство в сім'ї» тим, що його зміст охоплює більшу кількість суб'єктів і об'єктів насильства. Також дані поняття різняться межами застосування насильства, оскільки насильство в сім'ї обмежується лише сім'єю, а домашнє насильство виходить за межі родини» (О.Г.Стрельченко ) [17, с. 12] .

3. «Домашнє насильство є складовою частиною гендерно зумовленого насильства (ГНЗ). Воно зумовлене наявністю усталених гендерних стереотипів у суспільстві щодо розподілу гендерних ролей жінок та чоловіків» (Т. Костіна, І. Булах) [18, с. 85].



Специфічними рисами домашнього насильства є:

1) закритий характер (оскільки домашнє насильство часто відбувається в умовах ізоляції, без свідків, що ускладнює його виявлення та підтвердження, тому багато випадків домашнього насильства залишаються невідомими);

2) повторюваність і циклічність (так насильство в сім'ї має тенденцію повторюватися, часто утворюючи певний цикл, який включає періоди «мирного» співіснування, загострення конфлікту, самого акта насильства і наступного «примирення», чим створюється ілюзія, що насильство припиниться, але насправді цикл продовжується);

3) емоційна залежність жертви (оскільки жертва домашнього насильства часто відчуває емоційну та психологічну залежність від кривдника, що заважає їй протидіяти насильству та шукати допомоги, а відчуття страху, почуття провини або низька самооцінка можуть змусити жертву терпіти насильство, що затягує його в ситуацію безвиході);

4) складність правового реагування (так, у багатьох випадках жертви домашнього насильства не звертаються до правоохоронних органів або відкликають свої заяви через емоційний зв'язок із кривдником або страх перед суспільною думкою, що в свою чергу створює проблему в правовому реагуванні та доведенні провини, адже правова система часто стикається зі складністю виявлення фактів та подальшого захисту жертви);

5) психологічний вплив і маніпуляція (оскільки домашнє насильство часто включає маніпуляції, психологічний тиск і емоційне насильство, які можуть бути навіть більш руйнівними, ніж фізичні удари, а постійна критика, погрози, контроль і ізоляція змушують жертву відчувати безпорадність, ізолюваність та страх);

б) вплив на дітей навіть якщо діти не є прямими жертвами (оскільки можуть бути свідками насильства, що негативно впливає на їхній емоційний розвиток і психіку, діти, які живуть в умовах насильства, часто виростають із порушеним розумінням сімейних ролей і стосунків).

Рівень домашнього насильства також залежить від наявності розвинутого та дієвого законодавства проти домашнього насильства в державі, зокрема, значна кількість випадків домашнього насильства відмічається в країнах, в яких відсутнє або нерозвинуте законодавство щодо протидії домашньому насильству, зокрема в таких як: Мексика, росія, Індія, Пакистан, Бразилія, Колумбія та ін. Слід зауважити, що питання запобігання домашньому насильству з боку держави та інших відповідних інституцій протягом тривалого часу викликало складнощі, оскільки домашнє насильство входить до т.з. сфери приватних інтересів, регулювання яких балансує на межі між суспільними та приватними інтересами. Історія знає приклади коли держава не тільки толерантно ставилася до проявів домашнього насильства в межах патріархального суспільства, але і безпосереднє сприяти вчиненню актів такого насильства. Наприклад, як зауважують А.О. Гавловська та С.Р. Тагієв, така форма домашнього насильства, як репродуктивне насильство в історичному аспекті мало місце бути у таких програмах та нормативних підходах, як «проект «Лебесборн» в нацистській Германії (середина ХХ ст.); часткова або повна заборона абортів (Ірландія (80-90 рр. ХХ ст. – поч. ХХІ ст.); США (70-90 рр. ХХ ст. – поч. ХХІ ст.) та Польща (20 рр. ХХІ ст.); примусова стерилізація; проблеми з репродуктивною функцією, як побічний результат ядерних випробувань (67 випробувань ядерної зброї США у 1946-1958 рр. на атолах Маршаллових островів); проведення експериментів над людьми в репродуктивній сфері (Тускігський сифілісний експеримент, 1932-1972рр. Служби суспільного здоров'я США)» [2].

В Україні на рівень домашнього насильства впливає ряд таких факторів, як:

- несприятливі соціально-економічні умови (нестабільна економічна ситуація, безробіття, низький рівень доходів та життєві труднощі можуть створювати додатковий тиск на сім'ї, що підвищує ризик конфліктів та проявів агресії, фінансова залежність одного з партнерів, що може призвести до зловживань владою і контролем та ін.);

- культурні та суспільні стереотипи (укорінені гендерні стереотипи та традиційні погляди на роль чоловіка та жінки у сім'ї в патріархальному суспільстві можуть сприяти виправданню насильницької поведінки членів сім'ї, підвищуючи толерантність суспільства до домашнього насильства);
- низький рівень правової культури та правової інформованості широких верств населення (часто жертви домашнього насильства не знають свої прав та механізмів захисту від насильства та механізмів отримання допомоги, що часто призводить до відмови від звернення за допомогою або недовіри до правової системи);
- алкогольна та наркотична залежність (зловживання алкоголем і наркотиками є одним із провідних факторів, які провокують насильницьку поведінку, адже під впливом алкоголю чи наркотиків агресія може бути значно посилена, що підвищує ризик насильства у сім'ї);
- психологічні та емоційні проблеми, в т.ч пов'язані з епідемією COVID-19, російсько-українською війною, постравматичними синдромом після участі у бойових діях (психічні розлади, стрес, відсутність навичок керування емоціями у конфліктах також можуть провокувати насильницькі дії, адже у багатьох випадках агресори самі переживали травматичний досвід у дитинстві або були свідками насильства в сім'ї, що вплинуло на їх поведінку в подальшому);
- слабка система правозастосування та соціальної підтримки в сфері протидії домашньому насильству (недостатнє реагування з боку правоохоронних органів, а також недостатня кількість соціальних служб для підтримки жертв насильства, зокрема, притулків та кризових центрів, випадки, коли звернення за допомогою не призводять до адекватної реакції відповідних органів, знижують довіру до правоохоронних органів та сприяють поширенню домашнього насильства).

Однією із причин домашнього насильства є т.з. гендерно обумовлене насильство, яке «глибоко вкорінене у культурних та соціальних структурах, нормах та цінностях, посилюється культурою заперечення і замовчування та

сформованими стереотипами щодо гендерних ролей» [1, с. 64]. До таких традицій відносяться застосування практик селективних абортів, вбивство честі, лапідування, обливання кислотою, жіноче обрізання, нетрадиційна практики пологів, інфантицид за статевою ознакою, соціальна стигматизація жінок через менструацію та ін., що обумовлено табуванням жінки «у традиціях, культурі і релігійних нормах, зокрема, за подружню зраду, намір вступити в шлюб всупереч волі сім'ї або відмову від шлюбу за домовленістю, дошлюбні сексуальні зв'язки, зґвалтування, поклеп, неприйнятний одяг, яскравий макіяж, поведінку, яка сприймається як вираз непокори, прагнення жінки до розлучення» [1, с. 64].

Узагальнюючи статистичні дані Офісу Генерального прокурора щодо кількості кримінальних правопорушень пов'язаних із домашнім насильством в Україні у січні-вересні 2024 р. було обліковано 7267 кримінальних правопорушень пов'язаних з домашнім насильством, з них по 5988 кримінальних правопорушень провадження направлено до суду, 5924 кримінальних правопорушення – винесено обвинувальний акт, з загальної кількості 2383 кримінальних правопорушення за статтею 126-1 КК України [4]. Слід зауважити, що не всі випадки домашнього насильства фіксуються правоохоронними органами, оскільки часто жертви такого насильства не звертаються за допомогою до правоохоронних органів. Також, статистика випадків домашнього насильства може бути різною в залежності від регіону проживання та місцевих умов (наприклад, кількість випадків домашнього насильства на тимчасово окупованих територіях може бути вищою, оскільки мешканці на цих територіях підпадають під травматичний вплив окупації).

У ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначено наступні види домашнього насильства психологічне, сексуальне, фізичне та економічне насильство. Так, норма закону визначає, що фізичне насильство – це «форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне

позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру» [5].

Останнім часом можна також виділити такий вид домашнього насильства, як «цифрове (кібернасильство)», яке слід розуміти як контроль або переслідування через цифрові канали (наприклад, соціальні мережі, мобільні телефони, електронна пошта тощо), таке насильство включає стеження, загрози, шантаж через Інтернет та маніпуляції за допомогою інформаційних технологій.

Одним із різновидів домашнього насильства є т.з. «репродуктивне насильство», яке на думку А.О. Гавловської та С.Р. Тагієва виступає фмою «домашнього насильства, що посягає на приватні інтереси фізичних осіб в сфері планування сім'ї, можливості приймати рішення щодо репродуктивного і сексуального здоров'я та власного тіла. Об'єктом репродуктивного насильства, як форми домашнього насильства, виступають репродуктивні права. В більшості своїй жертвами репродуктивного насильства частіше стають жінки, але в окремих випадках – чоловіки теж» [2].

Серед проявів репродуктивного насильства можна виділити наступні форми:

- контроль вагітності (в т.ч. контроль за овуляцією та менструальним циклом, моральний примус до народження або не народження дитини, примус до стерилізації та вжиття протизаплідних засобів, обмеження доступу жінок до контрацептивів, селективні аборти або заборона вчинення абортів та ін.);
- саботаж контролю народження дітей у вигляді відмови від застосування контрацепції без погодження та відома партнера;
- сексуальне насильство у будь-якій формі;
- застосування практики та традицій, які шкодять репродуктивному здоров'ю (наприклад, дитячі шлюби, жіночі обрізання та ін.) [2].

## 1.2. Міжнародно-правові стандарти та правова база протидії домашньому насильству в Україні

Протидія домашньому насильству в Україні базується на міжнародних правових стандартах, а також на національному законодавстві, що відповідає цим стандартам.

Серед основних міжнародно-правових актів, які регулюють боротьбу з домашнім насильством, слід виділити Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (далі – Стамбульська конвенція), яку було прийнято 11.05.2011 р., ратифіковано Україною 20.06.2022 р. та введено в дію 01.11.2022 р. Слід зауважити, що Стамбульська конвенція є першим міжнародним юридично обов'язковим документом, який спрямований на забезпечення комплексного запобігання домашньому насильству та насильству над жінками (оскільки, таке насильство є не тільки порушенням прав людини, але й видом дискримінації за статевою ознакою) та встановлює зв'язок «досягнення гендерної рівності = викорінення насильства над жінками» [10, с. 15].

Важливими положеннями Стамбульської конвенції є:

- встановлення кримінальної відповідальності за такі види домашнього насильства та насильства проти жінок, як примусовий шлюб, переслідування, ушкодження статевих органів (жіноче обрізання, «сплющення грудей»), примусова стерилізація, примусове передчасне припинення вагітності;

- заклик до координаційної співпраці між відповідними державними органами на міжнародному рівні, міжнародними організаціями та громадськими організаціями в сфері ефективного припинення домашнього насильства та насильства проти жінок;

- створення незалежного механізму контролю в сфері реалізації конвенції на національному рівні;
- сфера застосування Конвенції полягає у тому, що «Конвенція застосовується до всіх форм насильства стосовно жінок, у тому числі домашнього насильства, яке зачіпає жінок непропорційно» [9];
- серед цілей Конвенції можна виділити: захист жінок від насильства, сприяння рівності між жінками та чоловіками, а також підтримку жертв домашнього насильства, створення всеосяжних політик і заходів для протидії насильству та допомоги постраждалим, заохочення міжнародного співробітництва і забезпечення взаємодії організацій і правоохоронних органів для комплексного підходу до подолання насильства [9].

Результати дослідження ГО Центр «Жіночі перспективи» стану впровадження Стамбульської конвенції в Україні після її ратифікації та введення в дію відображено у Звіті про проведене дослідження в рамках підготовки інформаційної кампанії «Стамбульська Конвенція рік після ратифікації Україною».

Зокрема, у Звіті визначено, що:

- 1) незважаючи на вимоги Стамбульської конвенції та національного законодавства щодо моніторингу захисту постраждалих від домашнього насильства, результати моніторингу відсутні у відкритому доступі, оскільки відсутність цієї інформації на офіційних ресурсах, таких як сайт Міністерства соціальної політики, свідчить про проблеми з прозорістю та доступністю даних, що ускладнює оцінку реальної ситуації;
- 2) законодавство вимагає забезпечення постраждалих доступом до притулків, однак на офіційних ресурсах Мінсоцполітики відсутня інформація про кількість і умови діючих притулків для постраждалих (наприклад, на початок 2023 р. діяло 46 притулків і 46 кризових кімнат, але інформація про кількість місць та джерела фінансування не надається, що робить важчим аналіз доступності цих послуг);

3) рівень ідентифікації дітей, які постраждали або були свідками насильства, залишається низьким. Попри незначні покращення у 2022 році, лише 56% звернень дітей підтверджували факт насильства, що свідчить про недостатню ефективність процесу ідентифікації та надання допомоги дітям, що свідчить про те, що доступ дітей до послуг підтримки все ще обмежений;

4) більшість таких термінових приписів лише забороняють кривднику контактувати з постраждалою особою, що не гарантує надійного захисту жертви, для ефективного запобігання повторному насильству необхідно зобов'язувати кривдників залишати місце проживання постраждалої особи;

5) близько 10% справ щодо домашнього насильства закриваються через «малозначність», навіть у випадках повторного насильства, що призводить до уникнення відповідальності та ускладнює встановлення систематичності насильства і перешкоджає притягненню до кримінальної відповідальності відповідно до ст.126-1 КК України [11].

Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW, від 18.12.1979 р.) та Факультативний протокол до неї (06.10.1999 р.) зобов'язує держави захищати права жінок і забезпечувати гендерну рівність, включно із захистом від домашнього насильства - ст. 3 «Держави-сторони вживають в усіх галузях, і зокрема в політичній, соціальній, економічній і культурній, всіх відповідних заходів, включаючи законодавчі, щодо забезпечення всебічного розвитку та прогресу жінок, з тим щоб гарантувати їм здійснення і користування правами людини та основними свободами на основі рівності з чоловіками» [12]. Конвенція визначає дискримінацію як будь-які відмінності, обмеження чи переваги за ознакою статі, що перешкоджають реалізації жінками їхніх прав у політичній, соціальній, економічній та культурній сферах, зобов'язує держави-учасниці усувати дискримінаційні норми та практики, забезпечувати рівність чоловіків і жінок у законодавстві та вживати заходів для боротьби зі стереотипами щодо ролей жінок у суспільстві. Особливу увагу в Конвенції приділено рівному доступу



для чоловіків і жінок до освіти, праці, охорони здоров'я та участі в політичному житті [12].

Факультативний протокол розширює можливості контролю за дотриманням положень Конвенції, надаючи жінкам і групам жінок право подавати скарги на порушення їх прав до Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок (CEDAW), проводити розслідування у разі виявлення грубих або систематичних порушень в даній сфері [13].

Ці документи мають важливе значення для формування національної політики гендерної рівності та сприяють розробці правових механізмів захисту жінок від дискримінації, виступають основою міжнародного співробітництва у сфері прав людини та зміцнення принципу рівності статей.

Слід зауважити, що Україна є учасницею Конвенції з 1981 року і регулярно звітує про заходи боротьби з дискримінацією та насильством щодо жінок. Наприклад, для аналізу реалізації Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок щодо протидії домашньому насильству на національному рівні основними аспектами є:

- законодавство має забезпечувати комплексний підхід до визначення домашнього насильства, охоплюючи фізичне, психологічне, економічне та сексуальне насильство, включно з насильством у шлюбі та примусовими діями, при цьому захист поширюється не лише на подружжя, а й на колишніх партнерів та осіб, які перебувають в інтимних стосунках;

- особливе значення надається негайним захисним заходам, які дозволяють обмежувати доступ кривдника до постраждалої особи та житла, надавати тимчасову опіку над дітьми, аліменти, а також компенсувати медичні витрати;

- важливим аспектом є надання жертвам безоплатної правової та медичної допомоги, доступу до притулків і програм реабілітації;

- законодавство має передбачати чітку відповідальність органів влади, забезпечувати міжвідомче співробітництво та обов'язкове навчання фахівців із питань протидії насильству;

- окремі положення регулюють питання сексуального та гендерного насильства під час конфліктів, зокрема, приділяється увага криміналізації зґвалтування, сексуального рабства та інших злочинів вчинених в умовах воєнного стану, а також створенню протоколів для розслідувань та надання комплексної підтримки жертвам;

- додаткові заходи включають захист свідків, програми відновлення та реінтеграції жертв, а також систематичний збір даних і проведення досліджень для ефективного реагування на випадки насильства та ін. [14].

До міжнародних правових актів в сфері захисту від домашнього насильства слід віднести наступні акти:

1) Рекомендацію (2002) 5 Комітету міністрів РЄ для держав-учасниць щодо захисту жінок від насильства;

2) Конвенцію ООН про викорінення всіх видів насильства над жінками (CEDAW) та її факультативний протокол;

3) Загальні рекомендації №19 Комітету (CEDAW) щодо насильства над жінками;

4) Конвенцію ООН з прав дитини та її факультативний протокол;

5) Декларацію ГА ООН про викорінення насильства над жінками,

6) Міжамериканську конвенцію про запобігання, покарання та викорінення насильства над жінками (Конвенція *Belém do Pará*);

7) Протокол Африканської хартії прав людини і народів щодо прав жінок в Африці (Протокол *Maputu*) та ін. [10].

Дані міжнародно-правові акти створюють широку систему стандартів для захисту жінок і дітей від усіх форм насильства та дискримінації, покликані гарантувати права на безпеку, рівність та гідність, акцентуючи увагу на боротьбі з гендерним насильством через профілактику, покарання злочинців і підтримку постраждалих осіб, зобов'язують держави розробляти правові і соціальні механізми для ефективного протидії насильству та надають жертвам можливість доступу до правосуддя і реабілітації.

Також, на міжнародному рівні прийнято ряд резолюцій і рекомендацій Парламентської асамблеї ООН щодо насильства стосовно жінок (Додаток А) їх значення полягає у створенні комплексної міжнародно-правової основи для захисту жінок від усіх форм насильства та боротьби з дискримінацією на гендерному ґрунті, акцентуванні уваги на різних аспектах насильства (фізичному, сексуальному, психологічному, економічному), а також на таких явищах, як злочини в ім'я честі, примусові шлюби, гендерна дискримінація та порушення прав жінок-емігранток. Резолюції та рекомендації визначають важливі заходи для забезпечення рівних прав, включаючи запровадження захисних судових наказів, захист дітей-свідків домашнього насильства, а також створення ефективних механізмів підтримки для жертв такого насильства.

Рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) відіграють ключову роль у формуванні міжнародних стандартів захисту від насильства щодо жінок і дітей. ЄСПЛ визначає зобов'язання держав у забезпеченні ефективних розслідувань, захисту жертв і недопущенні дискримінаційного ставлення, що сприяє профілактиці та покаранню гендерно обумовленого насильства. Прецеденти ЄСПЛ встановлюють важливі правові орієнтири для національних судових систем та стимулюють удосконалення законодавчих і практичних заходів на національному рівні, забезпечуючи жертвам можливість захисту прав у рамках європейського правового простору (Додаток Б).

Систему нормативно-правового забезпечення запобігання, протидії та розслідування випадків домашнього насильства на національному рівні складають Конституція України, закони та підзаконні нормативно-правові акти (Додаток В). Надамо коротку характеристику окремих із них. Так, Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (2017 р.) визначає механізми протидії домашньому насильству, передбачає захист жертв, надання допомоги, а також заходи притягнення до відповідальності, вводить поняття захисного припису, який може бути виданий як тимчасовий

запобіжний захід для захисту постраждалої особи [5]. У відповідності до положень Кримінального кодексу України домашнє насильство в Україні є криміналізованим правопорушенням (ст. 126-1 ККУ «Домашнє насильство» передбачає кримінальну відповідальність за насильство в сім'ї [6].), яке тягне за собою в т.ч. і можливість позбавлення волі за систематичне домашнє насильство, а також інші санкції, такі як громадські роботи, пробаційний нагляд та обмеження волі. Кодекс України про адміністративні правопорушення забезпечує адміністративну відповідальність за випадки насильства, що не призвели до тяжких наслідків, а також за порушення захисних приписів. Зокрема, ст. 173-2 КАПУ визначає, що до адміністративної відповідальності притягується особа у випадку «вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання термінового заборонного припису особою, стосовно якої він винесений, або неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про місце свого тимчасового перебування в разі винесення такого припису» [15].

Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року спрямована на координацію дій державних органів у запобіганні насильству, наданні допомоги постраждалим та проведенні профілактичних заходів [16]. Метою Програми є вдосконалення механізмів запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в умовах децентралізації, з урахуванням міжнародних стандартів та національного законодавства (зокрема, Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Указу Президента України від 21 вересня 2020 р. № 398). Однією

з ключових цілей Програми є забезпечення ефективної взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій у вирішенні проблем насильства та досягнення таких стратегічних цілей сталого розвитку, які визначено в Указі Президента України від 30.09.2019 р. № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», як: забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей для всіх жінок і дівчат та побудова миролюбного і інклюзивного суспільства, забезпечення доступу до правосуддя та створення підзвітних, ефективних інституцій на всіх рівнях, що підкреслює важливість інтеграції гендерної політики і розвитку інститутів, які забезпечують захист прав усіх громадян, особливо тих, хто постраждав від насильства [16].

Практичні аспекти реалізації міжнародно-правових стандартів та правової бази протидії домашньому насильству в Україні відображено у заходах запобігання та протидії домашньому насильству за III квартал 2024 р. за матеріалами Національної соціальної сервісної служби України (Додаток Г).

## РОЗДІЛ 2

### УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

#### **2.1. Роль громадських організацій у наданні жертвам домашнього насильства**

Подолання проявів та наслідків домашнього насильства потребує значних комплексних зусиль та задіяння різноманітних суб'єктів діяльності в даній сфері, в т.ч. і таких інститутів громадянського суспільства як громадські організації. Зокрема, громадські організації відіграють важливу роль у наданні допомоги жертвам домашнього насильства, в т.ч. виконуючи посередницьку функцію між постраждалими особами та державними установами, що забезпечує комплексний підхід до проблеми. Їх діяльність охоплює психологічну, юридичну та соціальну підтримку, надаючи постраждалим відчуття безпеки та можливість для відновлення. Громадські організації займаються не тільки наданням кризової допомоги, а завдяки анонімності й конфіденційності, які забезпечують такі організації, жертви можуть отримати допомогу без страху за своє життя чи осуд з боку суспільства. Також, громадські організації здійснюють реалізацію програм для тривалого супроводу жертв, інформування суспільства щодо ознак і наслідків домашнього насильства, а також адвокацією змін у законодавстві та покращенням соціальної політики. Наразі, особливу увагу привертають партнерства з державними структурами, завдяки яким стає можливим більш широкий доступ до послуг, створення притулків для тимчасового перебування жертв домашнього насильства та зміцнення ресурсів для протидії йому на місцевому рівні. Таким чином, громадські організації є не лише ресурсом для допомоги, але й активно сприяють підвищенню обізнаності суспільства щодо проблеми насильства в сім'ї та родині, розвитку політик з її попередження та ефективного розв'язання (Додаток Д).

Так, У Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» № 2229-VIII громадські організації (ГО) мають визначену законодавством роль у захисті прав та підтримці жертв домашнього насильства, зокрема, їх діяльність регулюється різними статтями Закону, що визначають обов'язки, форми взаємодії з державними структурами та можливості впливу на систему протидії домашньому насильству (п. 2 ст. 15 Закону «суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, залучають до співпраці з організації та здійснення таких заходів і надання дієвої допомоги постраждалим особам громадські об'єднання, іноземні неурядові організації та інших заінтересованих осіб, а також забезпечують висвітлення таких заходів і діяльності в медіа з дотриманням правового режиму інформації з обмеженим доступом» [5]).

У відповідності до положень Закону громадські організації в сфері протидії домашньому насильству:

- можуть проводити превентивні заходи, спрямовані на інформування населення щодо проблематики домашнього насильства, надавати підтримку постраждалим, а також взаємодіяти з органами місцевого самоврядування для створення кризових центрів та шелтерів;

- мають право ініціювати заходи, спрямовані на попередження насильства, та впроваджувати програми психологічної і соціальної підтримки для постраждалих осіб, організувати тренінги та освітні програми для підвищення обізнаності серед громадськості і фахівців щодо ознак насильства та методів реагування;

- можуть надавати соціальні послуги постраждалим від домашнього насильства, зокрема психологічну, юридичну та медичну допомогу, забезпечувати доступ до тимчасового притулку та інших кризових послуг, що сприяють захисту постраждалих осіб;

- беруть участь у моніторингу ефективності заходів з протидії домашньому насильству та можуть надавати пропозиції щодо вдосконалення політики у цій сфері, мають право проводити дослідження та брати участь у

розробці нормативно-правових актів, що регулюють питання захисту постраждалих осіб [5].

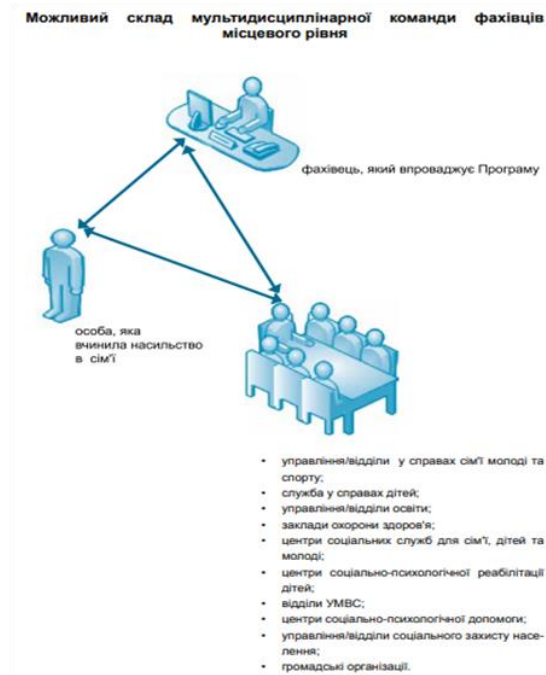
Отже, Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» надає громадським організаціям широкі можливості для участі у запобіганні домашньому насильству та підтримці постраждалих осіб, роблячи їх важливими партнерами держави у реалізації національної політики його протидії.

Можна виділити напрями та форми діяльності громадських організацій у сфері запобігання домашньому насильству, які спрямовані на комплексну підтримку та захист постраждалих, запобігання домашньому насильству і вдосконалення правового та соціального середовища для захисту прав людини. Зокрема, до них можна віднести:

1. Реалізація корекційних програм для осіб, які здійснюють домашнє насильство: програми спрямовані на корекцію їхньої поведінки, зміну агресивних установок і навчання альтернативним способам вирішення конфліктів шляхом використання психологічної підтримки, групових занять, індивідуальної терапії для кривдників (рис 1.) [23]. П.10 ст. 1 Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України» визначає, що «програма для кривдника - комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки кривдника, формування у нього нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків, у тому числі до виховання дітей, на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків» [5]. Реалізація корекційних програм для осіб, які здійснюють домашнє насильство відбувається за наступних етапів: проведення первинного інтерв'ювання, проведення психодіагностики, вивчення соціальних обставин, укладання договору, формування довірливих стосунків, дослідження ситуації та її наслідків, розвиток комунікативних навичок, формування навичок самоконтролю та саморегуляції, формування альтернативної поведінки в сім'ї,



формування умінь ефективної взаємодії та способу поведінки в сім'ї, формування вміння розпізнавати та висловлювати вразливі почуття, підвищення здатності до рефлексії, закладання основ здорового способу життя [23].



*Рис. 1. Модельний склад мультидисциплінарної команди фахівців місцевого рівня за участю представників громадських організацій (за матеріалами Методичного посібника для фахівців, які впроваджують корекційні програми для осіб, які вчинили насильство в сім'ї / Укладачі: Мустафаєв Г.Ю., Довгаль І.І.)*

2. Інформаційна співпраця із медіа, підготовка та проведення інформаційних кампаній, створення і розповсюдження соціальної реклами та інформування громадськості (шляхом організації пресконференцій, публікацій тематичних статей, розміщення плакатів, відеороликів та соціальних постів), здійснення соціальної реклами, що підвищує обізнаність населення про проблему домашнього насильства, доступні види допомоги і ресурси для постраждалих.

Наприклад, використання соціальної реклами ґрунтується на положеннях Закону України «Про рекламу» (ст.1 Закону «соціальна реклама - вид реклами, що охоплює суспільно корисну інформацію, спрямовану на

розвиток особистості та суспільства, на популяризацію загальнолюдських цінностей, здорового способу життя, інклюзивного суспільства, на охорону природи, збереження енергоресурсів, профілактику правопорушень, на забезпечення державного суверенітету, безпеки та оборони, патріотичного виховання, освіти, науки, культури, фізичної культури, спорту, історії тощо, розповсюдження якої не має на меті отримання прибутку та/або не спонукає виборців голосувати за або проти певного суб'єкта виборчого процесу. До соціальної реклами може відноситися інформація про висвітлення державних програм, спрямованих на захист державності, громадського порядку, підвищення обороноздатності держави тощо» [25]).

Як приклад UN Women (ООН Жінки, орган ООН з питань гендерної рівності) у 2013 р. створив кампанію з популярними пошуковими запитами в Google, які демонструють поширеність сексизму і дискримінації щодо жінок, у межах кампанії також створили відеоролик, де показали історію боротьби жінок за рівні права [26] (рис. 2.).

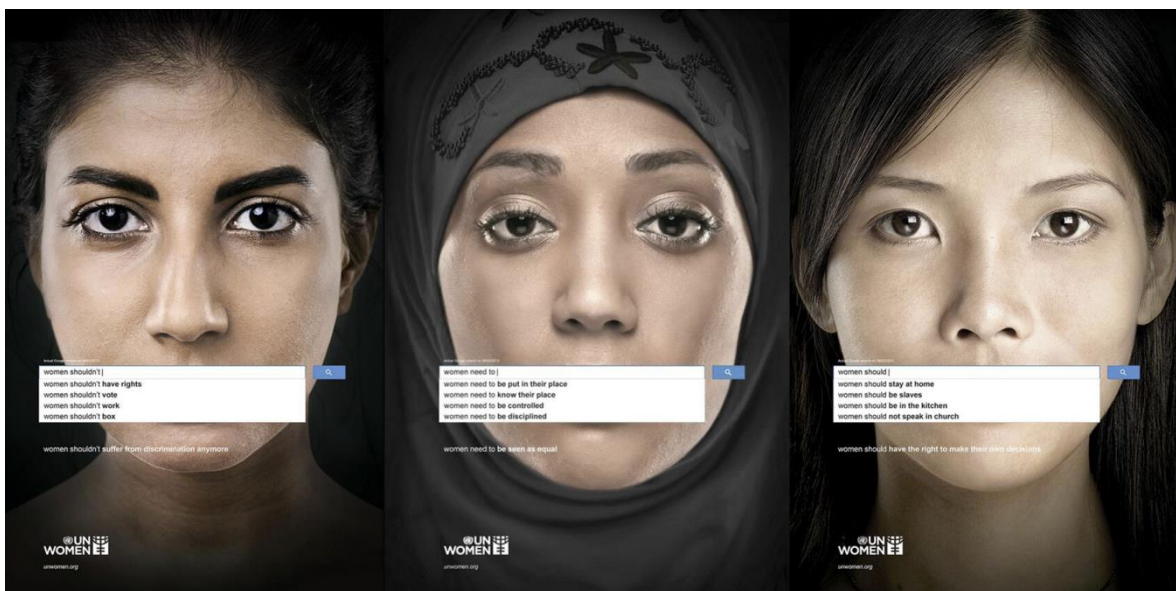


Рис. 2. «Жінки повинні знати своє місце, залишатися вдома, не мати прав» (ілюстрація з відкритих джерел за матеріалами сайту Bazilik <https://bazilik.media/sotsialna-reklama-istoriia-vynyknennia-ta-iaskravi-kejsy/> )

Також, як приклад можна навести інформаційну кампанію, в т. ч. із використанням елементів соціальної реклами, Всеукраїнської кампанії «Стоп насильству!», спрямованої на боротьбу з сімейним насильством щодо жінок та дітей за сприяння Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту та фінансової підтримки Програми Розвитку ООН та Європейського Союзу в рамках всесвітньої акції Генерального секретаря ООН Пан Гі Муна (станом на 2009 р.) [24].

3. Проведення досліджень проблем домашнього насильства, моніторинг дотримання прав людини, аналіз і вдосконалення національного законодавства з метою запобігання домашньому насильству. Наприклад, Amnesty International у 2020 р. підготувала доповідь «Amnesty International: збройний конфлікт на Сході України загострив проблему домашнього і сексуального насильства» у відповідності до якого «У звіті також ідеться про розбіжності між документально підтвердженою офіційною інформацією та реальною ситуацією жінок, які зазнають насильства в Донецькій і Луганській областях. Насамперед увага у ньому приділяється інституційному реагуванню на насильство щодо жінок та обмеженням такого реагування, а також нездатності деяких суб'єктів забезпечувати дотримання наявних законів у конкретних випадках. Крім того, автори звіту роблять спробу виявити приховані причини та наслідки гендерно зумовленого насильства щодо жінок на територіях, що постраждали від конфлікту. Зосереджуючись на цих конкретних аспектах гендерно зумовленого насильства щодо жінок, звіт має на меті «посприяти видимості такого насильства, зафіксувати недоліки системи та розробити низку рекомендацій, спрямованих на посилення захисту людей, які пережили чи переживають насильство» [27].

4. Освітня діяльність, в т.ч. проведення просвітницької роботи серед молоді, дітей та інших цільових груп щодо запобігання насильству в сім'ї та родині, проведення тематичних тренінгів, семінарів, круглих столів, конференцій, видання інформаційних, навчально-методичних та наукових матеріалів, розробка наукового та методичного забезпечення у сфері

запобігання насильству в сім'ї. Наприклад, Національна соціальна сервісна служба України розробила низку навчальних та аналітичних матеріалів для широкого кола фахівців в сфері протидії домашньому насильству, в т.ч. і для представників громадські організацій, зокрема, онлайн-курс «Комплексний підхід до вирішення проблеми насильства щодо жінок» [28].

Також, до прикладу можемо навести та громадські ініціативи в сфері протидії домашньому насильству, як :

- «GON Knowledge Studio» - платформа, де зібрані всі інтелектуальні розробки та продукти UNFPA в Україні з реагування та попередження домашнього насильства [29];

- аналітична стаття Асоціації жінок-юристок України «ЮРФЕМ» «Гендерно зумовлене насильство у кіберпросторі: підходи до встановлення відповідальності», в якій «проаналізовано міжнародні стандарти встановлення відповідальності за гендерно зумовлене кібернасильство; наведено приклади іноземного досвіду правового регулювання кібернасильства (Австрія, Бельгія, Франція, Німеччина, Італія, Словаччина); виокремлено перелік рекомендацій для України та здійснено огляд законодавчих ініціатив щодо кібернасильства» [30];

- Пам'ятка Євромайдан SOS «Воєнний злочин: сексуальне насильство під час війни» [31].

5. Організація національних «гарячих ліній» для консультацій з питань запобігання домашньому насильству та консультаційна підтримка (наприклад, проведення правових консультацій, надання безкоштовних психологічних консультацій постраждалим від насильства) та ін. [20]. Наприклад, жертви домашнього насильства можуть отримання психологічну допомогу звернувшись за відповідними контактами до громадської організації «Форпост», в межах проєкту «Розірви коло», Психологічної допомоги «Розкажи мені» та ін., юридичну консультацію – звернувшись до Асоціації жінок-юристів «Юрфем», Правозахисної ініціативи Євромайдан SOS та ін.

Загалом всі форми профілактики домашнього насильства з боку громадських організацій можна поділити на первинні, вторинні та третинні форми. Як зауважує Н. Шамрук «формами первинної профілактики домашнього насильства є проведення акцій та інформаційних кампаній, висвітлення теми в мас-медіа, створення та розповсюдження інформаційних матеріалів (друкованих, на сітілайтах, біл-бордах, відеороликів), ведення інформаційних постів на власній веб-сторінці та розміщення банерів на веб-ресурсах інших організацій, включно з державними установами (обласні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, навчальні заклади всіх рівнів, заклади охорони здоров'я тощо), проведення лекцій, тренінгів, тематичних вистав, форум-театри, тематичні концерти, флеш-моби, марші та квести тощо» [20, с. 77].

В межах нашого дослідження наведемо приклади діяльності громадських організацій в сфері протидії та запобіганні домашньому насильству:

1. МГО «Ла Страда - Україна»: навчальний тренінг для працівників Урядового контактного центру за підтримки Фонду Народонаселення ООН в Україні - UNFPA Ukraine на якому розглядалося питання обговорення особливості притягнення до відповідальності за вчинення домашнього насильства, а також, зміни в законодавстві України щодо протидії гендернозумовленому насильству.

2. МГО «Школа рівних можливостей»: організація виставок, вуличних дійств, форум-театрів.

3. Центр жіночого глобального лідерства при Ратгерському університеті під час першого Інституту жіночого глобального лідерства: започаткування щорічної акції «16 днів активізму проти гендерно зумовленого насильства».

4. Київський міський центр по роботі з жінками та сім'ями, Деснянський районний центр м. Києва: перші притулки для жертв домашнього насильства.

5. Благодійний фонд «АДРА України» (частиною всесвітньої мережі Адвентистського агентства допомоги та розвитку): здійснює матеріальну допомогу, в т.ч. і жертвам домашнього насильства та ін.. .

## **2.2. Механізми взаємодії громадських організацій з органами державної влади та місцевого самоврядування в сфері протидії домашньому насильству**

Ефективна протидія домашньому насильству потребує злагодженої співпраці між громадськими організаціями, державними органами та органами місцевого самоврядування, що є ключовою умовою для:

- забезпечення оперативного реагування на випадки домашнього насильства;
- надання соціальної та психологічної допомоги жертвам такого насильства;
- взаємодії, яка будується на основі інституційних та нормативних механізмів, зокрема через меморандуми про співпрацю, спільні програми та угоди про надання соціальних послуг, інформаційний обмін між різними суб'єктами, створення робочих груп і координаційних рад, а також проведення тренінгів і підвищення кваліфікації для фахівців, фінансову підтримку ініціатив, яка здійснюється як за рахунок загальнодержавного та місцевих бюджетів, міжнародній грантовій допомозі.

Серед суб'єктів взаємодії громадських організацій з органами державної влади та місцевого самоврядування в сфері протидії домашньому насильству можна відлити «служби у справах дітей; уповноважені підрозділи органів Національної поліції України; органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти; органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я; центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги; суди; прокуратура; уповноважені органи з

питань пробації; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та інші» [33].

Враховуючи обмежений обсяг кваліфікаційної роботи розглянемо більш детально взаємодію громадських організацій з органами державної влади та місцевого самоврядування в сфері протидії домашньому насильству у формі *адвокації, лобіювання та правотворчої діяльності громадських організацій у сфері протидії домашньому насильству*. Як зауважує Н. Шамрук «Для адвокації та лобіювання використовуються такі форми роботи: аналіз документів, організація робочих зустрічей з політиками, особами, залученими до ухвалення рішень, проведення конференцій, конгресів, круглих столів прес-заходів; організація зустрічей з міжнародними експертами в Україні; робочі зустрічі, круглі столи, написання альтернативних або тіньових (по відношенню до державних, офіційних) звітів, які розглядаються міжнародними моніторинговими органами на комітетах ООН спільно з державними доповідями; участь у роботі робочих груп, створених державними структурами; підготовка законопроектів або участь у їх підготовці в складі міжвідомчих груп, презентування звітів та рекомендацій моніторингових візитів, розробка та розповсюдження інформаційних тематичних дайджестів; тематичні виставки (можуть застосуватися як форма роботи і в профілактичному напрямі); інформаційні кампанії з адвокаційними слоганами, соціальні ролики» [20, с. 28].

Громадські організації відіграють важливу роль не лише в практичній допомозі постраждалим від домашнього насильства, але й у формуванні законодавчих ініціатив для покращення національної правової бази з протидії домашньому насильству, увідповідненні її до міжнародно-правових стандартів в цій сфері. Зокрема, діяльність громадських організацій у цій сфері охоплює адвокацію, проведення досліджень, громадський контроль та моніторинг ефективності чинного законодавства, а також співпрацю з державними органами в процесі правотворення.

Наприклад, успішність правотворчості в сфері протидії домашньому насильству зумовлена низкою чинників, зокрема:

- важливо, щоб процес розробки нормативно-правових актів був відкритим для участі громадян та організацій, що підвищує довіру до державних рішень і сприяє врахуванню суспільних потреб у даній сфері;
- взаємодія між державою, та громадськими інституціями дозволяє виробляти узгоджені відповідні рішення;
- проведення громадських обговорень сприяє врахуванню пропозиції та зауваження різних груп;
- створення консультативних рад та робочих груп при відповідних державних інституціях;
- електронне урядування шляхом участі членів громадських організацій у підписанні петиції, ознайомлення з текстами законопроектів та ін.

Також, взаємодія державних органів та громадських інституцій в сфері правотворчості виражається у можливості громадян формувати склад правотворчих державних органів шляхом:

- участі у виборах, що надає пряму можливість безпосередньо впливати на формування складу Верховної Ради України, органів місцевого самоврядування та інших представницьких органів, що мають правотворчі функції, а також, здійснювати контроль за виборчим процесом;
- участі у процедурі ініціювання відкликання та відводу депутатів чи посадових осіб у разі порушення ними своїх обов'язків;
- звітування про діяльність обраних органів та представників шляхом розміщення у відкритому доступі звітів про виконану роботу в межах правотворчої діяльності;
- проведення моніторингу законодавчої діяльності та висловлювання критики чи пропозиції щодо вдосконалення правових норм та ін.



На нашу думку, основними напрямками діяльності громадських організацій в законодавчих ініціативах є:

1. Адвокація та громадський контроль – громадські організації активно сприяють розвитку законодавства, беручи участь у розробці проєктів законів і нормативних актів, ініціюють зміни та доповнення до законодавства, що забезпечує більш ефективний захист прав постраждалих, забезпечують громадський контроль за дотриманням прав постраждалих, стимулюючи прозорість та підзвітність державних структур у питаннях запобігання насильству. Наприклад, в т.ч. за активної адвокації таких громадських організацій, як Міжнародна Амністія, ГО «Точка опори», Український жіночий фонд, ГО «Ла Страда – Україна», Національна рада жінок України, МГО «Школа рівних можливостей», Ліга захисту прав жінок «Гармонія рівних», Українська Гельсінська спілка з прав людини, Центр «Жіночі перспективи», та ін. Україною було ратифіковано Стамбульську конвенцію.

2. Дослідження і збір статистики – громадські організації проводять науково-практичні дослідження та аналізують тенденції домашнього насильства в суспільстві, що є важливим для обґрунтування законодавчих змін, оскільки статистика та реальні кейси допомагають виявити прогалини у чинному законодавстві і визначити напрями його вдосконалення. Наприклад, на основі таких досліджень може бути підготовлено законопроекти, що посилюють захист жертв насильства або передбачають додаткові соціальні послуги для них.

3. Моніторинг реалізації законодавства – громадські організації регулярно здійснюють моніторинг ефективності реалізації законодавства України в сфері запобігання та протидії домашньому насильству, проводять консультації з постраждалими, що дозволяє виявляти реальні недоліки правових норм у даній сфері.

4. Співпраця з державними структурами – громадські організації співпрацюють із представниками законодавчої та виконавчої влади, виступаючи на парламентських комітетах, робочих групах та громадських

радах, надають пропозиції до законопроектів, а також беруть участь у розробці нових нормативно-правових актів. За підтримки громадських організацій в Україні було прийнято низку законодавчих ініціатив, які розширили спектр прав та соціальних гарантій для жертв насильства, зокрема щодо забезпечення роботи притулків, кризових центрів, та створення гарячих ліній для негайної допомоги. Наприклад, Харківський центр жіночих досліджень протягом декількох років на базі Національної академії правових наук України проводив експертні консультації іноземних фахівців, фахові дискусії, наукові конференції та семінари з дискусійних питань законодавства в сфері запобігання та протидії домашнього насильства, брав участь у підготовці проєкту Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» (2001 р.). А Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда – Україна» вніс пропозиції щодо законодавчих змін щодо скасування статті даного закону про віктимну поведінку жертв домашнього насильства, впровадження корекційних програм роботи із особами, які вчиняють домашнє насильство, розширення кола суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству [19, с. 76].

5. Міжнародна співпраця та імплементація стандартів – громадські організації сприяють впровадженню в національне законодавство міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини та протидії домашньому насильству, підготовці необхідних документів та аргументації на користь ратифікації міжнародних угод, що сприяє гармонізації українського законодавства з європейськими і міжнародними нормами та підвищує рівень захисту постраждалих осіб, тим самим наближає Україну до міжнародних стандартів. Наприклад, у 2012 р. була створена робоча група з представників громадських організацій (за підтримки Операції зі Спостереження і Контролю (ОКП) Організації з Безпеки і Співробітництва в Європі), щодо розробки проєкту Закону «Про запобігання та протидії домашньому насильству» з метою врахування практики застосування норм права в сфері подолання

домашнього насильства в Україні, впровадження нових міжнародно-правових стандартів та ін. [19, с. 76].

Інші приклади успішної адвокації, лобіювання та правотворчості громадських організацій в сфері протидії домашньому насильству:

- лобіювання потреб перебування жертв домашнього насильства у кризових центрах та притулках, створення таких притулках за участі міжнародних громадських організацій в Україні та передача їх на баланс органів місцевого самоврядування (Додаток Ж. Притулки осіб, які постраждали від насильства, які створені за підтримки UNFPA);

- підвищення рівня надання правової допомоги жертвам домашнього насильства – за результатами багаторічного лобіювання Міжнародного фонду «Відродження» експерти громадських організацій проводять відповідні тренінги для юристів системи безоплатної правової допомоги України;

- моніторинг виконання Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» поліцією та соціальними працівниками з боку коаліції громадських організацій на чолі із Українською Гельсінською спілкою з прав людини та Харківською правозахисною групою «Права людини в Україні» [20, с. 79].

Незважаючи на значні досягнення в розвитку громадянського суспільства в Україні загалом, та участі його інституцій у правотворчій діяльності зокрема, залишається ряд недоліків, які суттєво впливають на ефективність в даній сфері. Серед яких можна виділити наступні:

- 1) низький рівень правосвідомості та правової культури, в результаті чого багато громадян не знають про можливості впливу на правотворчість через механізми петицій, громадських слухань та інших інструментів, що обмежує участь широких верств суспільства в сфері протидії домашньому насильству та робить процес правотворчості менш інклюзивним;

- 2) невдале та/або незавершене реформування низки ключових сфер державно-політичного життя, тому, громадські часто розчаровуються у

процесі через повільний темп реформ і бюрократичні бар'єри, що породжує недовіру до влади та знижує мотивацію до участі у правотворчій діяльності;

3) неузгодженість правотворчих повноважень державних органів та органів місцевого самоврядування, що призводить до колізій, прогалин та протиріч у змісті правових норм, які приймаються;

4) обмежений вплив громадських інституцій на ухвалення рішень, оскільки їх рекомендації часто носять консультативний характер;

5) недостатні ресурси та професійні компетентності інститутів громадянського суспільства для здійснення ефективної правотворчої діяльності;

6) відсутність чітко регламентованих процедур і механізмів взаємодії призводить до фрагментації процесу, оскільки представники громадянського суспільства залучаються вже на пізніх етапах підготовки законопроектів, що обмежує можливість їх впливу;

7) нерівномірний розвиток громадянського суспільства, оскільки активність та вплив громадських інституцій значно варіюються залежно від регіону та напряму діяльності, так, більша частина активних організацій зосереджена у великих містах, тоді як на місцевому рівні їхній вплив обмежений;

8) політизація громадських інституцій, зокрема, деякі громадські організації можуть бути політично заангажованими або діяти в інтересах окремих політичних чи бізнес-структур, що знижує їхню об'єктивність та довіру з боку громадськості, а державні органи також можуть проводити формальні консультації з підконтрольними або лояльними громадськими організаціями для імітації публічного діалогу та ін.

Отже, завдяки активній участі у законодавчих ініціативах, громадські організації виступають потужним механізмом для поліпшення правового захисту жертв домашнього насильства, а також формують більш ефективну, гуманну та справедливую систему протидії такому насильству.

Слід зауважити, що співпраця громадських організацій з державними та місцевими органами в сфері протидії домашньому насильству при наявності численних переваг має певні недоліки, які можуть ускладнювати досягнення ефективних результатів. Зокрема, можна виділити наступні недоліки такої співпраці :

- недостатнє фінансування та ресурсна підтримка, що ускладнює виконання важливих ініціатив, забезпечення стабільності проєктів та розширення масштабів діяльності;

- бюрократичні перепони, оскільки формальні процедури, адміністративні вимоги та затримки у прийнятті рішень з боку державних органів можуть сповільнювати впровадження програм, особливо в умовах кризової ситуації;

- різниця в пріоритетах та підходах, так як державні установи можуть мати відмінні пріоритети або методи роботи, що інколи суперечать гнучким, інноваційним підходам громадських організацій та створювати конфлікти в ухваленні відповідних рішень або розробці спільних програм;

- політизація проблеми, оскільки питання протидії домашньому насильству може бути використане для політичних цілей, що іноді підриває довіру до громадської організації і зменшує об'єктивність у прийнятті рішень, коли рішення можуть бути спрямовані на підтримку певних політичних інтересів;

- обмежений доступ до офіційних даних, так, громадські організації нерідко стикаються з труднощами в отриманні повної та актуальної інформації щодо випадків домашнього насильства, що знижує ефективність їхніх досліджень, моніторингу та розробки рекомендацій для законодавчих змін;

- складність у координації з різними державними структурами, оскільки протидія домашньому насильству вимагає залучення багатьох установ (поліція, соціальні служби, суди і т.д.) та недостатня координація між ними може знизити ефективність спільних заходів, а також ускладнити роботу ГО в наданні всебічної допомоги;

- нестабільність партнерських відносин, яка проявляється в тому, що співпраця з органами влади може бути непостійною, залежати від змін у керівництві або політичній кон'юнктурі, що знижує сталість та довгостроковість взаємодії громадських організацій з державними органами та органами місцевого самоврядування у боротьбі з насильством;

- відсутність належного контролю за виконанням програм, так, нерідко відсутність належного моніторингу та оцінки ефективності спільних проєктів знижує якість виконання програм, що впливає на досягнення очікуваних результатів та розподіл фінансових ресурсів.

Попри ці недоліки, подолання зазначених бар'єрів та вдосконалення процесів взаємодії здатні підвищити ефективність боротьби з домашнім насильством і створити більш дієву систему підтримки для постраждалих за участі громадських організацій.

### **2.3. Ініціативи громадських організацій та їх вплив на протидію та запобігання домашньому насильству**

Особливу роль набуває діяльність громадських організацій у сфері подолання домашнього насильства у надзвичайних умовах в яких перебуває суспільство (наприклад, в умовах воєнного конфлікту, соціально-економічної кризи, пандемії та ін., які можуть значно підвищувати рівень стресу, тривоги та агресії в суспільстві, що часто призводить до загострення проблем домашнього насильства). Наприклад, в період російсько-української війни теж відмічається підвищення рівня домашнього насильства, так за даними представленими К.Павліченко (заступницею очільника МВС) «Упродовж двох місяців 2024 року в Україні зареєстровано на 56% більше кримінальних правопорушень пов'язаних з домашнім насильством. Деяко менша динаміка росту серед адміністративних правопорушень, виявлено на 21% більше, ніж у 2023 році» [32].

Як зауважує постійна представниця ПРООН в Україні Dafina Gercheva «Загострює гендерно зумовлене насильство (ГЗН) світова надзвичайна ситуація, викликана COVID-19. Криза порушила життєво важливі служби підтримки і поглибила фактори ризику насильства щодо жінок і дівчат, якими є економічні потрясіння, втрата робочих місць та соціальна ізоляція через локдауни та інші протиепідемічні заходи» [22]. Національна соціальна сервісна служба України відмічає, що «протягом дев'яти місяців 2021 року надійшло 205 608 звернень з приводу вчинення домашнього насильства, з них 82 % надійшло від жінок (167 900 звернень), 16 % – від чоловіків (32 707), 2,43 % – від дітей (5 001)» [33].

Особливості діяльності громадських організацій у надзвичайних умовах:

1. Швидка адаптація програм під нові умови. Громадські організації оперативно адаптують свої програми до умов кризових ситуацій, пропонуючи нові форми підтримки, як-от онлайн-консультації, мобільні бригади підтримки та екстрені лінії допомоги. Наприклад, під час пандемії COVID-19 багато організацій запровадили дистанційні консультації для постраждалих, щоб забезпечити доступ до психологічної підтримки жертвам домашнього насильства попри обмеження на переміщення.

2. Реагування на зростаючі потреби у кризових умовах. В умовах війни чи економічних труднощів кількість випадків домашнього насильства може зрости, що збільшує попит на відповідну допомогу. Громадські організації забезпечують кризові центри для тимчасового притулку, надають юридичну та психологічну допомогу і активно працюють над запобіганням насильству, проводячи інформаційні кампанії.

3. Надання екстреної допомоги. Громадські організації часто працюють у польових умовах, безпосередньо допомагаючи постраждалим, включаючи переміщених осіб. Наприклад, під час військових дій в Україні багато організацій відкрили кризові притулки для жертв насильства і

розробили механізми надання юридичної підтримки навіть на окупованих територіях через онлайн-платформи.

4. Просвітницька діяльність і профілактика. Громадські організації активно проводять просвітницьку роботу серед населення, підвищуючи обізнаність про проблему домашнього насильства, інформують про можливості отримання допомоги, розповсюджують соціальну рекламу та організують тренінги. Ці заходи особливо важливі, коли суспільство має обмежений доступ до ресурсів, зокрема в умовах воєнного стану.

5. Взаємодія з міжнародними партнерами. У кризових ситуаціях громадські організації часто залучають фінансування та технічну допомогу від міжнародних організацій, таких як UNFPA, UNICEF, ООН, що дозволяє значно розширити масштаби підтримки постраждалих від домашнього насильства та підвищити якість наданих послуг.

6. Розробка й адвокація змін у законодавстві. Під час кризи громадські організації мають можливість впливати на формування законодавства, надаючи експертні рекомендації щодо нових механізмів підтримки жертв насильства. Наприклад, за підтримки громадських організацій в Україні розроблено низку законодавчих ініціатив, що сприяють більш ефективному реагуванню на випадки домашнього насильства в умовах воєнного стану.

7. Моніторинг дотримання прав людини. Громадські організації здійснюють моніторинг ситуації з правами людини, в т.ч. і прав постраждалих від домашнього насильства. В умовах надзвичайних ситуацій ця функція дозволяє забезпечити відповідальність влади перед громадянами і вчасно виявляти прогалини в реагуванні на насильство.

Розглянемо більш детально ініціативи громадських організацій та їх вплив на протидію та запобігання домашньому насильству в умовах карантину та пандемії COVID-19 у період 2020-2023 рр. та після них, оскільки навіть на рівні ООН домашнє насильство в даний період визнано «тіньовою пандемією» або «пандемією всередині пандемії», оскільки у всьому світі



зросла кількість звернень про факти домашнього насильства в умовах карантинних обмежень та відсутності доступу до служб підтримки і відповідних правоохоронних органів. В Україні статистичні дані свідчать про те, що в цей період переважало фізичне насильство над жінками з боку чоловіків або співмешканців, насильство дорослих дітей над батьками, насильство батьків над дітьми.

Реагуючи на виклики пов'язані із поширенням домашнього насилля в умовах карантину та пандемії COVID-19 на рівні держави та місцевих територіальних громад було вжито значну кількість різноманітних заходів спрямованих на його подолання. Зокрема, за перше півріччя 2020 року кількість таких заходів склала майже на 8% більше ніж за аналогічний періодом 2019 року - 4764 заходів загального характеру та 8 059 інформаційно-просвітницьких заходів з метою запобігання та протидії домашньому насильству та гендерно обумовленому насильству.

В умовах COVID-19 стратегічними пріоритетами державної політики та діяльності інститутів громадянського суспільства стало:

- 1) формування у суспільстві нульової толерантності до домашнього насильства та посилення заходів попередження його проявів;
- 2) розбудова нової системи реагування на насильство яка включала механізм взаємодії різноманітних суб'єктів протидії домашньому насильству;
- 3) надання комплексних послуг для жертв домашнього насильства та розвиток спеціалізованих служб їх підтримки;
- 4) притягнення кривдників до відповідного виду юридичної відповідальності.

Саме ці пріоритети стали основою для формування Концепції соціальної програми запобігання протидії домашньому насильству та насильству за ознаками статі на період до 2025 року. Основними засобами та шляхами розв'язання проблеми недостатньо ефективного механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі і забезпечення захисту його жертвам є:

- удосконалення нормативно-правової та інституційної системи запобігання та протидії насильству;
- формування в суспільстві нетерпимого ставлення до насильства;
- запровадження дієвого системного реагування на насильство;
- забезпечення жертвам доступу до належних якісних соціальних комплексних послуг;
- підвищення рівня поінформованості населення та жертв в цій сфері;
- розвиток системи притулків та відповідної інфраструктури для жертв домашнього насильства та ін. [16].

Громадські організації, як інститути громадянського суспільства, виконують відкриті функції (тобто надають послуги щодо забезпечення адвокації, громадського моніторингу та контролю) і закриті функції (тобто захисту громадянських цінностей суспільства, розвитку соціального капіталу між членами суспільства та ін.). Тому, в умовах карантину і пандемії COVID-19 багато громадських організацій перекваліфікували свою діяльність із пріоритетів надання допомоги ветеранам та учасникам АТО і ВПО, на соціально-психологічну допомогу іншим категоріям населення, в т.ч. і жертвам домашнього насильства, що значно підвищило рівень їх дієвості у вирішенні соціально-гострих питань та задоволенні потребі і інтересів споживачів соціальних послуг [34,с. 25-26] (ст. 1 Закону України «Про соціальні послуги» «вразливі групи населення – особи/сім'ї, які мають найвищий ризик потрапляння у складні життєві обставини через вплив несприятливих зовнішніх та/або внутрішніх чинників» [35]).

Зокрема, серед соціальних послуг, які надавали громадські організації для жертв домашнього насильства в умовах карантину та пандемії COVID-19, можна виділити наступні:

- розміщення жертв домашнього насильства в кризових кімнатах та притулках;
- надання консультацій через систему «гарячих ліній»;

- групова та індивідуальна робота із психологом;
- організації консультації з різними категоріями лікарів;
- сприяння організації стаціонарного лікування;
- надання первинної та вторинної правової допомоги;
- надання інших видів психологічних, інформаційних та юридичних послуг та ін.

Подальший розвиток діяльності громадських організацій (ГО) у сфері подолання домашнього насильства в умовах кризових ситуацій можна спрямувати за такими ключовими напрямками:

1. Розширення доступу до допомоги та соціальних послуг: вдосконалення механізмів надання екстреної допомоги жертвам насильства, включно з онлайн-консультаціями та гарячими лініями, організація мобільних кризових центрів для оперативного реагування на випадки насильства в різних регіонах, особливо у віддалених та кризових зонах.

2. Підвищення обізнаності щодо профілактика домашнього насильства: проведення інформаційних кампаній з метою підвищення рівня обізнаності населення про ознаки домашнього насильства, способи отримання допомоги та правові аспекти захисту, в т.ч. впровадження освітніх програм для молоді, що допомагають формувати ненасильницьку модель поведінки та розвивати навички здорових стосунків.

3. Посилення співпраці з державними структурами, зокрема з поліцією, соціальними службами та медичними установами для спільного вирішення проблем домашнього насильства, в т.ч. шляхом підписання меморандумів та угод з державними установами для полегшення процесу надання допомоги та захисту жертв.

4. Розвиток правозахисної діяльності: надання юридичної підтримки жертвам домашнього насильства та сприяння у супроводі судових справ, розробка та адвокатування законодавчих змін, спрямованих на посилення відповідальності за домашнє насильство та підвищення рівня захисту постраждалих.

5. Психологічна підтримка та реабілітація постраждалих: забезпечення жертвам насильства доступу до довготривалої психологічної підтримки та реабілітаційних програм, що допомагають повернутися до нормального життя, в т.ч. підготовка фахівців для надання психологічної допомоги у випадках, коли традиційні методи лікування можуть бути недостатніми.

6. Підтримка та розвиток волонтерського руху: залучення та навчання волонтерів для підтримки діяльності громадських організацій у наданні допомоги жертвам насильства, а також, впровадження волонтерських програм, що включають психологічну підтримку, юридичну консультацію та супровід у кризових ситуаціях.

Кожен із цих напрямів сприятиме посиленню можливостей громадських організацій у боротьбі з домашнім насильством та допоможе краще реагувати на нові виклики, що виникають у кризових ситуаціях.

## ВИСНОВКИ

У рамках проведеного дослідження було розкрито комплекс аспектів, пов'язаних із протидією домашньому насильству, проаналізовано існуючу правову базу, а також вивчено роль громадських організацій у процесі надання допомоги жертвам насильства та попередження цього явища.

Виходячи з поставлених завдань, було зроблено наступні висновки, що узагальнюють основні результати дослідження.

Домашнє насильство – це соціально-правова проблема, яка включає низку актів фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства, що спрямовані на членів родини або близьких людей. Виходячи з загальнотеоретичних аспектів, визначення домашнього насильства ґрунтується на певних характеристиках та мотивації агресора, яка пов'язана зі зловживанням владою, контролем і домінуванням над іншими членами родини. Причини, що обумовлюють насильницькі дії, варіюються від особистих (психологічні особливості, агресивна поведінка) до соціальних (економічні труднощі, низький рівень правової культури, негативні соціальні установки). Окреслення причин та видів домашнього насильства сприяє кращому розумінню цього явища та створює підґрунтя для розробки ефективних запобіжних заходів.

Аналіз міжнародно-правових стандартів показав, що світова спільнота визнає домашнє насильство серйозним порушенням прав людини, що вимагає цілеспрямованих заходів захисту на національному рівні. Зокрема, міжнародні документи, такі як Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та Стамбульська конвенція, містять положення, що закріплюють обов'язки держав у запобіганні насильству, захисту жертв та притягненні агресорів до відповідальності. Україна поступово адаптує своє законодавство відповідно до цих міжнародних стандартів, що сприяє покращенню правової бази у сфері боротьби з домашнім насильством, наприклад, впровадження таких інструментів як притулки, гарячі лінії, програми реабілітації є значним

кроком у розвитку правових та організаційних механізмів підтримки жертв насильства.

Особлива роль у протидії домашньому насильству належить громадським організаціям, які надають жертвам важливу допомогу: від кризових консультацій до правової підтримки. Громадські організації відіграють критичну роль у створенні середовища безпеки для постраждалих, сприяють підвищенню обізнаності населення про проблему насильства та можливі шляхи отримання допомоги, виступають ініціаторами соціальних і правових кампаній, спрямованих на запобігання домашньому насильству, створення притулків, консультаційних центрів, програм реабілітації для постраждалих, що є незамінною складовою підтримки жертв.

Важливим напрямом роботи в даній сфері є взаємодія громадських організацій з державними установами, що ґрунтується на спільному підході до захисту жертв насильства, наданні їм правової та психологічної допомоги, а також у забезпеченні заходів запобігання насильству. Співпраця громадських організацій з поліцією, соціальними службами, медичними установами дозволяє оперативно реагувати на випадки насильства, а також здійснювати реабілітацію жертв, а взаємодія з державними та місцевими органами влади дозволяє залучати додаткові ресурси, впроваджувати комплексні програми захисту жертв, ініціювати законодавчі зміни та вдосконалювати існуючі механізми протидії.

Окремі ініціативи громадських організацій, зокрема є: проведення інформаційних кампаній, тренінгів, освітніх програм, які мають значний вплив на зниження рівня домашнього насильства в Україні. Такі ініціативи, як створення гарячих ліній, відкриття центрів психологічної підтримки, юридичних консультацій, стали вагомим внеском у боротьбу з домашнім насильством. Крім того, громадські організації сприяють підвищенню суспільної свідомості щодо наслідків насильства, а також зміні соціальних установок на формування здорових відносин, які базуються на повазі та рівності.

Отже, проведені дослідження підтверджують важливість громадських організацій як соціально значущих інституцій у сфері протидії домашньому насильству. Розширення повноважень громадських організацій, розвиток їхніх ініціатив та налагодження тісної співпраці з державними структурами є необхідними кроками для забезпечення ефективної боротьби з насильством у суспільстві. Поглиблення нормативно-правового регулювання та вдосконалення механізмів взаємодії громадських організацій з державними органами сприятиме зниженню рівня насильства, підвищенню обізнаності населення та забезпеченню своєчасної допомоги постраждалим, що є пріоритетним завданням для подальшого розвитку соціально-правової системи захисту громадян.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гавловська А.О. Вплив традицій на прояви гендерно-обумовленого насильство проти жінок: історія та сучасність. *Професійно-прикладні дидактики*. Випуск 1.2024. С. 61-65. URL: <https://journals.pdu.khmelnitskiy.ua/index.php/pad/article/view/355/316> (дата звернення: 17.08.2024)
2. Гавловська А.О. Тагієв С.Р. Репродуктивне насильство як форма домашнього насильства. *Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра*. №1 (13), 2023. С.20-35 URL: <https://doi.org/10.32755/sjcriminal.2023.01.020>
3. Responding to intimate partner violence and sexual violence against women: WHO clinical and policy guidelines" (Реагування на насильство партнерів та сексуальне насильство щодо жінок: клінічні та політичні рекомендації ВООЗ) URL: <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/9789241548595/en/> (дата звернення: 28.07.2024)
4. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення: 04.05.2024)
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 14.03.2024)
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3426> (дата звернення: 17.08.2024)
7. Малиновська Т.М. Домашнє насильство: щодо змістовного наповнення терміна. *Наше право* № 3, 2020. С. 85-91.



8. Нормативно-правова основа. Національна соціальна сервісна служба України. URL: <https://nssu.gov.ua/domashnye-nasilstvo/npa-z-pitan-zapobigannya-ta-protidiyi-domashnomu-nasilstvu> (дата звернення: 11.08.2024)
9. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами: Рада Європи від 11.05.2011 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_001-11#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text) (дата звернення: 17.08.2024)
10. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами: довідник для членів парламенту: Парламентська мережа «Жінки вільні від насильства». URL: <https://rm.coe.int/1680096e45> (дата звернення: 27.08.2024)
11. Звіт про проведене дослідження в рамках підготовки інформаційної кампанії «Стамбульська Конвенція рік після ратифікації Україною»: ГО Центр «Жіночі перспективи». URL: <http://www.women.lviv.ua/wp-content/uploads/2023/07/Zvit-Stambulska-Konventsiya-informatsiy-na-kampaniya-finalnyy-.pdf> (дата звернення: 17.09.2024)
12. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок: ООН від 18.12.1979 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_207#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text) (дата звернення: 17.08.2024)
13. Факультативний протокол Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок: ООН від 06.10.1999 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_794#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_794#Text) (дата звернення: 11.09.2024)
14. Правовий аналіз законодавства (за Конвенцією про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок): стислий посібник «ООН Жінки». URL: <https://decentralization.ua/uploads/library/file/429/3.pdf> (дата звернення: 11.09.2024)
15. Кодекс України про адміністративні правопорушення 07.12.1984 р. № 8073-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 17.08.2024)

16. Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року: Постанов Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.09.2024)

17. Стрельченко О. Г. Співвідношення понять "домашнє насильство" та "насильство в сім'ї": порівняльно-правовий аспект. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету*: серія: Право / гол.ред. Ю.М. Бисага. Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2018. Т. 2. Вип. 48. С. 11-14.

18. Костіна Т., Булах І. Гендерно зумовлене насильство та його види: домашнє насильство. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2021. Випуск 11. С. 80-86.

19. Левченко К.Б., Швед О.В. Громадські організації України в системі запобігання та протидії домашньому насильству. *Право і безпека*. 2020. № 1(76). С. 74-82. URL: [https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32532/1/O\\_Shved\\_PB\\_2020\\_1\\_IL.pdf](https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32532/1/O_Shved_PB_2020_1_IL.pdf) (дата звернення: 07.08.2024)

20. Шамрук Н. Особливості участі громадських організацій у запобіганні та протидії домашньому насильству в сучасних умовах. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право*. 2018. № 2 (4). С. 75–87.

21. Путівник координатора заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Практичний посібник./за заг. ред. А.Б. Блага. К.: ФОП Клименко, 2020. 156 с.

22. Чому 16 днів активізму важливі, щоб спонукати до дій проти всіх форм гендерно зумовленого насильства упродовж кожного дня року. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/blog/chomu-16-dniv-aktyvizmu-vazhlyvi-shchob-sponukaty-do-diy-proty-vsikh-form-henderno-zumovlenoho-nasylstva-uprodovzh-kozhnoho-dnya-roku> (дата звернення: 02.08.2024)

23. Методичний посібник для фахівців, які впроваджують корекційні програми для осіб, які вчинили насильство в сім'ї / Укладачі: Мустафаєв Г.Ю., Довгаль І.І. Київ, 2011. 192 с.
24. Туз І. «Стоп Насильству!» – закликає нова соціальна реклама. *Радіо.Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1792343.html> (дата звернення: 04.08.2024)
25. Про рекламу: Закону України 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 17.08.2024)
26. Альтман Д. Соціальна реклама: історія виникнення та яскраві кейси Плакати воєнних часів, ВІЛ та гендерна нерівність Bazilik URL: <https://bazilik.media/sotsialna-reklama-istoriia-vynykennia-ta-iaskravi-kejsy/> (дата звернення: 12.08.2024)
27. Amnesty International: збройний конфлікт на Сході України загострив проблему домашнього і сексуального насильства. URL: <https://www.amnesty.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/dopovid-amnesty-international-ne-pryvatna-sprava.pdf> (дата звернення: 18.09.2024)
28. Навчальні та аналітичні матеріали. Національна соціальна сервісна служба України. URL: <https://nssu.gov.ua/domashnye-nasilstvo/navchalni-materialy> (дата звернення: 07.10.2024)
29. GON Knowledge Studio – онлайн платформа. URL: <https://knowledgestudio.org.ua/> (дата звернення: 17.08.2024)
30. Шевченко С. Гендерно зумовлене насильство у кіберпросторі: підходи до встановлення відповідальності. Асоціації жінок-юристок України “ЮРФЕМ”. URL: <https://jurfem.com.ua/hzn-kiberprostir/> (дата звернення: 07.08.2024)
31. Пам'ятка Євромайдан SOS «Воєнний злочин: сексуальне насильство під час війни». <https://ccl.org.ua/news/pamyatka-yevromajdan-sos/>
32. МВС та UNFPA визначили напрямки подальшої співпраці щодо протидії домашньому насильству. Міністерство внутрішніх справ України.

URL: <https://mvs.gov.ua/news/mvs-ta-unfpa-viznacili-napriamki-podalsoyi-spivpraci-shhodo-protidiyi-domasnyomu-nasilstvu> (дата звернення: 11.08.2024)

33. Аналітичний звіт за підсумками дослідження про соціальні послуги, які надаються постраждалим від домашнього насильства в Україні. Елеос-Україна. URL: <https://eleos.com.ua/analitychnyj-zvit/> (дата звернення: 09.08.2024)

34. Звіт за результатами аналітичного дослідження «Оцінка впливу COVID-19 на соціально-психологічну допомогу та підтримку кризових категорій населення в умовах COVID-19, у т.ч. з питань протидії домашньому насильству та насильству за знаками статті, а також охоплення послугами, які надаються населенню громадянським суспільством. URL: <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82.pdf> (дата звернення: 15.09.2024)

35. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 17.08.2024)

## ДОДАТКИ

### **Додаток А. Перелік резолюцій і рекомендацій Парламентської асамблеї щодо насильства стосовно жінок**

Резолюція 1861 (2012 р.) про пропагування Конвенції РЄ про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами

Резолюція 1852 (2011 р.) про психічне насильство

Резолюція 1853 (2011 р.) про захисні судові накази для жертв домашнього насильства

Судове рішення 280 (2011 р.) щодо плану Конвенції про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами

Резолюція 1765 та Рекомендація 1940 (2010 р.) про клопотання про надання притулку на підставі дискримінації

Резолюція 1714 та Рекомендація 1905 (2010 р.) про дітей – свідків домашнього насильства

Резолюція 1697 та Рекомендація 1891 (2009 р.) про жінок-емігранток: під особливим ризиком переживання домашнього насильства

Резолюція 1691 та Рекомендація 1887 (2009 р.) про зґвалтування жінок, зокрема в шлюбі

Резолюція 1681 та Рекомендація 1881 (2009 р.) про нагальну потребу протидіяти злочинам, вчиненим в ім'я так званої «честі»

Резолюція 1670 та Рекомендація 1873 (2009 р.) про сексуальне насильство над жінками під час воєнних конфліктів

Резолюція 1662 та Рекомендація 1868 (2009 р.) про заходи щодо протидії порушенню прав людини на підставі дискримінації за гендерною ознакою, зокрема викраденню жінок та дівчат

Резолюція 1654 та Рекомендація 1861 (2009 р.) про вбивства жінок

Резолюція 1635 та Рекомендація 1847 (2008 р.) про протидію насильству стосовно жінок: до Конвенції Ради Європи

Резолюція 1582 та Рекомендація 1817 (2007) про парламенти, об'єднані в протидії домашньому насильству над жінками: проміжна оцінка кампанії

Рекомендація 1777 (2007 р.) про сексуальні напади, пов'язані з наркотиками

Резолюція 1512 та Рекомендація 1759 (2006 р.) про парламенти, об'єднані в протидії домашньому насильству стосовно жінок

Рекомендація 1723 (2005 р.) про примусові шлюби та шлюби міжнеповнолітніми

Рекомендація 1681 (2004 р.) про кампанію протидії насильства над жінками в Європі

Резолюція 1327 (2003 р.) про злочини, вчинені в ім'я так званої «честі»

Рекомендація 1582 (2002 р.) про домашнє насильство над жінками

Резолюція 1247 (2001 р.) про ушкодження жіночих статевих органів

Рекомендація 1450 (2000 р.) про насильство стосовно жінок в Європі

**Додаток Б. Постанови Європейського суду з прав людини з питань  
насильства над жінками**

- İzci проти Туреччини, 2013 р.  
Eremia та інші проти Республіки Молдова, 2013 р.  
Valiulienė проти Литви, 2013 р.  
Irene Wilson проти Сполученого Королівства, 2012 р.  
B.S. проти Іспанії, 2012 р.  
A.A. та інші проти Швеції, 2012 р.  
I.G. проти Республіки Молдова, 2012 р.  
Kalusza проти Угорщини, 2012 р.  
V.C. проти Словаччини, 2011 р.  
Yazgül Yılmaz проти Туреччини, 2011 р.  
Ebcin проти Туреччини, 2011 р.  
Izevbekhai проти Ірландії, 2011 р.  
Omeredo проти Австрії, 2011 р.  
Hajduová проти Словаччини, 2010 р.  
A. проти Хорватії, 2010 р.  
N. проти Швеції, 2010 р.  
E.S. та інші проти Словаччини, 2009 р.  
Opuz проти Туреччини, 2009 р.  
Branko Tomašić та інші проти Хорватії, 2009 р.  
Bevacqua та S. проти Болгарії, 2008 р.  
Maslova та Nalbandov проти Росії, 2008 р.  
Kontrova проти Словаччини, 2007 р.  
M.C. проти Болгарії, 2003 р.  
Aydın проти Туреччини, 1997 р.  
X. та Y. проти Нідерландів, 1985 р.

## **Додаток В. Підзаконні нормативно-правові акти в сфері запобігання домашньому насильству**

*Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України:* Типове положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі від 22.08.2018 № 654, Типове положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі від 22.08.2018 № 655; Порядок взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі від 22.08.2018 № 658; Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року від 10.10.2018 № 728-р; Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року; Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 43; Порядок формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі від 20.03.2019 № 234; Типове положення про денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі від 21.08.2019 № 824.

*Накази Міністерства соціальної політики:* Типова програма для кривдників від 01.10.2018 № 1434; Утворення Державної установи "Кол-центр Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей від 11.12.2018 № 1852; Затвердження форм документів, із яких формується особова справа постраждалої особи, влаштованої до притулку для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі від 02.07.2019 №1037; Методика визначення потреб територіальних громад у створенні



спеціалізованих служб підтримки постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі від 30.11.2020 № 787.

*Спільний наказ Мінсоцполітики та МВС: Порядок проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства від 13.03.2019 № 369/180.*

*Накази Міністерства освіти і науки: Положення про психологічну службу від 22.05.2018 № 509; Методичні рекомендації щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами від 02.10.2018 № 1047.*

*Наказ МОЗ: Порядок проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги від 01.02.2019 № 278.*

## Додаток Г. Заходи запобігання та протидії домашньому насильству за III квартал 2024 р. за матеріалами Національної соціальної сервісної служби України

III квартал 2024																										
№ з/п	Регіони	Кількість звернень щодо виявлення домашнього насильства та надання правової допомоги вказаного періоду	Інформація про здійснення заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству за III квартал 2024 рік																							
			з яких надійшли від				з яких		Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість жінок, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість жінок, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини	Кількість осіб, які перебувають на обліку з порушеннями прав людини		
			додат	жінки	чоловіки	осіб з інвалідністю	жінки	чоловіки																	з яких	
			жінки	чоловіки	в Україні/приватно		в Україні/приватно		в Україні/приватно		в Україні/приватно		в Україні/приватно		в Україні/приватно		в Україні/приватно		в Україні/приватно		в Україні/приватно		в Україні/приватно			
1	АР Крим																									
2	Вінницька	6610	286	3217	1007	0	64	2	61	22	1	2177	4678	620	4010	18	5	13	475	154	1927	0	116	464	0	
3	Волинська	4298	227	2408	762	0	32	1	31	24	0	2766	2390	406	2180	4	0	4	434	109	988	7	262	103	0	
4	Дніпропетровська	16166	484	13223	2459	0	22	1	21	13	0	10222	12516	2021	10491	4	3	1	1563	155	5486	21	209	93	0	
5	Донецька	2098	93	1723	280	0	6	0	6	3	10	1183	1585	142	1439	3	1	2	1138	92	2173	0	44	88	0	
6	Житомирська	6296	234	5163	897	0	32	0	32	10	0	3336	6360	917	3432	10	1	9	225	61	1123	33	224	223	0	
7	Закарпатська	2498	181	2780	527	0	12	0	12	6	0	2217	2499	368	2121	10	1	9	276	13	276	7	148	539	0	
8	Запорізька	8219	150	6239	1620	25	0	0	0	0	0	1614	2847	402	2434	10	0	10	367	87	4917	38	2674	4231	0	
9	Івано-Франківська	3178	182	3298	998	0	1	0	1	1	0	3147	3862	611	3244	8	3	5	463	80	1047	6	90	416	30162,4	
10	Київська	3822	40	4696	796	4	28	3	22	4	1292	2678	4777	820	3921	16	12	4	119	24	369	12	44	274	39229	
11	Кіровоградська	3864	202	4852	809	0	0	0	0	0	21	2845	4697	567	3514	16	1	15	220	60	1375	0	196	487	16280	
12	Луганська																									
13	Львівська	6851	203	4979	1667	109	27	0	27	2	25	2670	3767	404	3248	15	2	13	549	131	3949	124	140	399	2693 339,33	
14	Миколаївська	7024	313	6040	671	28	45	3	42	12	0	5107	4520	341	3964	13	4	11	1338	81	1277	18	172	422	9 000	
15	Одеська	10116	264	7701	2131	0	0	0	0	0	0	4473	8195	1412	6763	18	4	14	597	27	1403	16	0	0	0	
16	Полтавська	7173	918	5826	429	0	28	1	27	3	0	4298	5380	764	4801	15	2	13	332	229	1049	0	364	2195	0	
17	Рівненська	3088	283	2811	994	17	29	1	28	24	24	2854	2864	474	2387	3	0	3	487	62	2159	88	136	422	0	
18	Сумська	2983	123	2245	615	31	0	0	0	0	0	3221	2988	287	2596	5	1	4	1226	140	2494	0	94	222	10800	
19	Тернопільська	4818	686	2429	692	0	73	5	68	34	48	2900	2968	524	2420	14	0	14	1754	220	1327	171	153	410	62,3	
20	Харківська	4564	213	3793	538	22	25	2	23	7	0	1231	4277	527	3742	8	0	8	1380	134	2950	60	202	226	31000	
21	Херсонська	2446	48	1802	396	0	0	0	0	0	8	1709	1429	222	1212	5	0	5	0	0	0	0	0	89	42	0
22	Хмельницька	4390	282	3561	547	0	124	12	112	86	0	2937	3813	431	3271	11	1	10	210	39	132	0	31	1151	2090646	
23	Черкаська	6206	161	4892	1132	0	19	3	14	11	13	2814	3756	619	3122	5	1	4	382	72	880	143	56	1 791	4238	
24	Чернівецька	2767	127	3001	639	0	1	0	1	1	12	2217	2429	449	1979	11	2	9	308	25	547	0	1187	2520	0	
25	Чернігівська	6977	240	5287	1230	0	49	0	49	22	0	5562	4921	739	4145	17	2	15	444	109	2116	42	73	413	0	
26	м.Київ	6786	429	4479	1878	31	372	45	327	110	192	4269	7716	2232	3467	16	7	9	2020	171	7923	2	4871	1280	3707212,39	
27	м.Севастополь																									
	<b>ВСЬОГО</b>	<b>144348</b>	<b>6371</b>	<b>113781</b>	<b>24106</b>	<b>317</b>	<b>1019</b>	<b>82</b>	<b>934</b>	<b>430</b>	<b>1649</b>	<b>82497</b>	<b>107055</b>	<b>16672</b>	<b>90126</b>	<b>287</b>	<b>53</b>	<b>204</b>	<b>17416</b>	<b>3015</b>	<b>49100</b>	<b>810</b>	<b>11596</b>	<b>16634</b>	<b>7929601,09</b>	

## **Додаток Д. Список громадських організацій, які надають допомогу жертвам домашнього насильства**

ОГС – організації громадянського суспільства (наприклад, Всеукраїнський благодійний фонд «Соціальне партнерство», Громадська організація «Д.О.М.48.24», Громадська організація «ВЕСТА», Ужгородське представництво Громадської організації «Інсайт», Благодійна організація «Комітет Медичної Допомоги в Закарпатті», Громадська організація «SmartPoint», Ужгородська міська організація Співки жінок України, Зонтаклуб Ужгород, Громадська організація «Неемія» у місті Ужгороді, Благодійна організація Мукачівський районний благодійний фонд «Надія», БГО «100 відсотків життя Черкаси», Громадська організація «Центр «Жіночі перспективи», Громадська організація «Осоння», Благодійний фонд «Назарет», Благодійний фонд «Стежка додому», Громадська організація «Віра, Надія, Любов», Благодійний фонд «Карітас Донецьк», Громадська організація «МАРТІН-клуб», Благодійний фонд «Помагаєм», Громадська організація «Боярський християнський центр милосердя «Надія», Всеукраїнська благодійна організація «Ініціатива заради життя», Громадська організація «ЖИТТЯ Є!», Молодіжний благодійний фонд «Ініціатива», Благодійна організація «Благодійний фонд соціального здоров'я», Громадська організація «ДОБРО ПОРУЧ», Громадська організація «Жіночий простір», Громадська організація «Перехрестя», Громадська організація «Культурний діалог», Громадська організація «Сонячне коло», Благодійний фонд «Шлях до Дому» тощо)

**Додаток Ж. Притулки осіб, які постраждали від насильства, які створені за підтримки UNFPA**

<b>Точки доступу до послуг притулків:</b>		<b>Кількість місць</b>
<b>м.Харків(Немишлянський район)</b>		
Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги м.Харкова	0937953453, 0993666345 0937953106, 0993666358	10
Харківський міський ЦСССДМ «Довіра»	0577056164	
Молодіжний благодійний фонд «Ініціатива»	0506717617	
<b>м.Бердянськ</b>		
Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги м. Бердянська	0633370830, 0993666452	8
Бердянський районний ЦСССДМ	(06153)714 46	
Запорізька обласна ГО «Об'єднання психологів та психоаналітиків «Взаємодія»	0676176017	
<b>м.Кривий Ріг(Центрально-міський район)</b>		
Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги м.Кривого Рогу	0633383872, 0993666344 0676933233, 0979275686	30
Криворізький міський ЦСССДМ	0564056955	
Кризовий центр м.Кривого Рогу, черговий соціальний працівник	0969664389	
<b>м.Маріуполь(Лівобережний район)</b>		
Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги м.Маріуполь	09979926 54,096459 0008	10
Громадська організація "Рада жінок Донеччини"	09663540 60,098253 8300	
<b>м.Слов'янськ</b>		
Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги м.Слов'янськ	09337920 91,099366 6329	6
Донецька обласна громадська організація "Ліга соціальних працівників"	0997017010	
<b>Харківська область, Лозівський район, с.м.т.Краснопавлівка</b>		
Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги м.Харкова	0937953453, 0993666345 0937953106, 0993666358	8

Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги Харківської області	0993666315, 0633358276 0993666375, 0937952994	
Соціальна установа «Центр соціальної адаптації «Дімна півдороги»	0674020223	
<b>Вінницька область, Вінницький район, с. м. т. Вороновиця</b>		
Вінницька обласна правозахисна організація "Джерело надії"	0432612280, 0671355761	20
Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги ум. Вінниці, Вінницький та Калинівський райони	0957964472, 0731388037	
Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги ум. Могилів-Подільський, Могилів-Подільський та Чернівецький райони	0957964480, 0731389029	
Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги ум. Гайсин, Гайсинський та Тростянецький райони	0958191054, 0731389034	
Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги ум. Бар, Барський та Мурованопуриловецький райони	0958191171, 0731389039	
<b>Загальна кількість місць у всіх притулках</b>		<b>92</b>